

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Huittisten kaupunki

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Jyrki Peltomaa

jyrki.peltomaa@huittinen.fi

0445604200

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kaupunginhallitus 21.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

SOTE- uudistus luo edellytyksiä sote-palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen vaatii yhteistyön toimivuutta kuntien kanssa. Valittujen ratkaisujen tulee olla sellaisia, että ne huomioivat erilaiset olosuhteet maan eri osissa, ja niillä voidaan turvata sote-palveluiden kiinteä yhteys kuntien vastuulla oleviin peruspalveluihin. Uudistuksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää myös riittävää rahoituskehystä maakunnan ja kuntien palveluiden tuottamiseen.

Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ei ole mahdollista pelkästään julkisen sektorin toimenpitein, vaan se edellyttää ihmisten omaehtoista toimintaa sekä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden sekä yritysten kanssa.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Lakiesitys ei suoranaisesti vaikuta pelastustoimen palveluiden saatavuuteen parantavasti, koska pelastustoimen palveluverkko maan eri osissa on nykyisellään hyvin erilainen, sekä rakenteen että palvelutason osalta. Esityksen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta alueellisesti ja paikallisesti koskevat osiot jäävät vajavaisesti määritetyiksi sekä tavoitteiden että keinojen osalta.

Tällä hetkellä pelastustoimen palveluiden tuottaminen perustuu valtakunnalliseen ohjeistukseen toimintavalmiudesta, riskiarvioon ja Pelastuslain perusteella tehtävään pelastustoimen palvelutasoon aluehallintovirastojen valvoessa palvelutason toteutumista. Tämä on osoittautunut toimivaksi järjestelmäksi, jossa pelastustoimen alueen kunnat ovat voineet saada minimitasoa parempaa palvelua niin halutessaan.

Esitys varmistaa sen, että pelastustoimi voi myös jatkossa olla mukana tuottamassa ensihoitopalveluita, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaisesti maakunnassa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Tehtäviä koskevan päätösvallan siirtyminen vahvan kunnallisen itsehallinnon piiristä selvästi heikomman maakunnallisen itsehallinnon piiriin ei ole omiaan vahvistamaan yhteiskunnan kansanvaltaisuutta. Maakunnilla tulisi olla itsenäisempi oikeus päättää palvelujen järjestämisestä.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä [On hyvä, että lainsäädännössä on rakenteet sote-maakuntien vapaaehtoiselle yhteistyölle. Erityisesti pienimmille sote-maakunnille ylimaakunnallinen yhteistyö saattaa muodostua tärkeäksi keinoksi vastata sote-palvelujen järjestämisvastuuseen. 52 §:ssa kuvatut yhteistyön rakenteen muodot (yhteinen toimielin, yhteinen virka, sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta ja sote-maakunta) ovat riittäviä varmistamaan sen, että vapaaehtoiselle yhteistyölle löytyy sopivat ja riittävät yhteistyön mahdollistavat ja varmistavat yhteistyörakenteet.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Esitetty rahoitusmalli ohjaa sote-maakuntien taloudenhoitoa tiukemmin mutta toisaalta myös vakaammin kuin nykyisessä kuntien verorahoituksen kautta toteutetussa järjestelmässä. Maakuntien rahoituksessa ja talouden ohjauksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota uudistukselle asetettujen kustannuskehityksen hillinnän tavoitteiden toteutumiseen. Rahoituksen riittävyyteen sisältyy merkittävä riski. On tärkeää, että maakuntien rahoitusjärjestelmän perusteita tarkastellaan kriittisesti toiminnan käynnistymisen jälkeen ja pyritään siihen, että maakuntien rahoitus vastaa parhaalla mahdollisella tavalla maakunnan tehtävien hoidosta aiheutuvia palvelutarpeen edellyttämiä kustannuksia. Rahoituksen tason tarkastaminen suhteessa toteutuneisiin palvelutarpeen mukaisiin kustannuksiin tulisi olla mahdollisimman nopeaa.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin [Isompien investointien suunnittelu ja niihin sisältyvä rahoituksen järjestely mukaan lukien maakunnan lainanottovaltuus tehdään vahvassa valtionvarainministeriön ohjauksessa, mikä on omiaan hillitsemään taloudellisesti kannattamattomia investointeja. Investointeja koskevaa rahoitus- ja ohjausjärjestelmää ja maakunnan lainanottovaltuutta tulisi kehittää siten, että sote-maakunnille muodostuisi mahdollisuus hankkia kunnilta omistukseensa palvelutoiminnassa tarvittavia tiloja. Nyt ehdotettu ratkaisu ei todennäköisesti mahdollista kaikissa maakunnissa edes nykyisten toimitilojen asianmukaista ylläpitoa. Ohjaus- ja rahoitusjärjestelmä tulisi valmistella toisenlaiselta pohjalta esimerkiksi siten, että vain taloudellisesti merkittävät investoinnit, kuten sairaalainvestoinnit ja maakuntien työnjaon kannalta merkittävät investoinnit, olisivat tiukassa valtionohjauksessa, mutta korjausinvestoinnit jäisivät maakuntien harkintaan.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Siltä osilta kohtuullisesti kuin se on lainsäädännöllä turvattavissa. Pääkaupunkiseudun erillisratkaisun perustuslainmukaisuuden varmistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Keskeistä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen varmistamisessa on tiivis yhteistyö kunnan eri toimialojen ja toisaalta kunnan ja sote-maakunnan välillä. Uudistuksen rahoitusratkaisu johtaa tilanteeseen, jossa merkittävä osa uudistuksista aiheutuvista talouden muutosvaikutuksista kohdistuu kuntiin, ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana. Jos kuntien jäljelle jääville toiminnoille ei jää riittävää rahoitusta, vaarantuu väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Vaatimus järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämästä omasta palvelutuotannosta rajoittavaa tarpeettomasti yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien hyödyntämistä, ja uhkaavat johtaa tehottomiin ja vaikeasti toteutettavissa oleviin ratkaisuihin. Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että yksityisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa sote-maakunnan tulee kyetä huolehtimaan kyseisistä palveluista oman palvelutuotantonsa kautta. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko sote-maakunta velvollinen ylläpitämään ylikapasiteettia erilaisten häiriötilanteiden varalle, koska säännöksessä edellytetään sote-maakunnalta järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämää riittävää omaa palvelutuotantoa. Esimerkiksi yksittäisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa palveluista voitaisiin huolehtia oman tuotannon ohella esim. muiden yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa sekä erityisjärjestelyin eikä pelkästään oman palvelutuotannon avulla.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [Pykälän 12 tekstimuoto antaa ymmärtää, että sote-maakunta voi tuottaa sosiaali- ja terveyspalveluja hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta, jos palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi – ei muussa tilanteessa. Vaatimus siitä, että hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta, on tulkinnanvarainen ja vaatii täsmentämistä. Ilmaisuuksissa kaikissa tilanteissa on moniselitteinen ja tässäkin herättää huolen siitä, edellytetäänkö palvelutuotannossa päällekkäistä kapasiteettia. On selvää ja tarkoituksenmukaista, että uudistuksessa korostetaan palvelujen julkisen tuotannon ensisijaisuutta. Ongelmallista sen sijaan on, että yritysten rooli on jäämässä palveluja täydentävänä toimijana liian pieneen. 18.000 sote-yrityksen merkitys osana palvelutuotantoa pitäisi uudistuksessa huomioida paremmin. Näin saataisiin koko monipuolinen palvelutuotanto paremmin palvelemaan väestöä.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä [Sote-maakunnalla tulee olla riittävät mahdollisuudet ohjata ja valvoa sekä yksityistä palveluntuottajaa että tämän käyttämää alihankkijaa.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä [Yhteistyösopimus luo hyvän raamin yhteistyöalueen yhteistyölle ja työnjaolle antaen yhteistyöalueille mahdollisuuden rakentaa ko. alueella järkevin sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelujärjestelmä. Tätä mahdollisuutta ja sen pohjalta rakennettavaa yhteistyösopimusta tulisi kunnioittaa eikä erilaisilla asetuksilla vaarantaa ja murentaa tätä alueellisesti rakennetta.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien välisessä vertailussa haasteena on pelastustoimen järjestelyjen alueellinen erilaisuus. Esimerkiksi palokuntien määrä, jolla on suora korrelaatio kustannuksiin/asukas, vaihtelee voimakkaasti maan eri osissa. Nykyisessä järjestelmässä haasteena on esimerkiksi taloustietojen vertailu, koska käytettävissä oleva aineisto ei ole vertailukelpoista kaikilta osin.]

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin [Joidenkin pelastustoimen tehtävien järjestäminen on perusteltua koota suurempiin kokonaisuuksiin. Erityisesti tämä sopii erityisosaamista tai erityiskalustoa vaativien ja ei aikakriittisten tehtävien hoitamisen. Sen sijaan johtokeskusten ja tilannekeskusten keskittäminen on kyseenalaista. Tilannekeskusten osalta tulisi pyrkiä sote-maakuntien sisällä löytämään yhteistyömalli, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tilannekeskustarpeet voidaan yhdistää ja näin tuottaa lisäarvoa omalle sote-maakunnalle. Siilomainen ajattelu, jossa sosiaali- ja terveydenhuollolla olisi oma tilannekeskus ja pelastustoimella oma tilannekeskus ei palvele sote-maakunnan tavoitteita. Maakunnan yhteisellä tilannekeskuksella voi olla myös maakunnan varautumista tukevia tehtäviä.]

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihän maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei pääosin [Sote-maakunnan päätöksentekojärjestelmä noudattaa kunnallista päätöksentekomallia, joten on perusteltua muodostaa väliaikainen valmistelutoimielin kuntavaalien 2021 tuloksen pohjalta valituista luottamushenkilöistä. Väliaikaisen toimielimen päätökset tulevat pitkälti muodostamaan pohjan sille, miten tuleva sote-maakunta toimintansa järjestää. Tämän takia tärkeä tavoite on hyödyntää demokraattista päätöksentekojärjestelmää sote-maakunnan perustamiseen alusta alkaen ja sitouttaa poliittiset päätöksentekijät uuden sote-maakunnan tavoitteisiin ja toimintaan. Päätösten valmisteluun ja esittelyyn valittaisiin määräaikaisiin virkasuhteisiin oman toimialansa asiantuntijoita sote-maakunnan valmisteluun osallistuvista organisaatioista. Lisäksi väliaikaisen toimielimen toimivallan rajoittamista koskevaa sopimusten määräaikaisuusvaatimuksen takaraja tulisi poistaa, tai vähintään pidentää, siten että väliaikaisella toimielimellä olisi mahdollisuus tehdä sopimuksia myös ehdotettua takarajaa pidemmäksi ajaksi, silloin kun se on maakunnan perustamisen tai tehtäväsiirtojen näkökulmasta välttämätöntä.]

38. Voimaantulon 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin [Uudistuksessa maakunta vuokraa kuntien kiinteistöt vähintään kolmeksi vuodeksi. Ehdotamme, että sote-maakunnan tulee viimeistään 12 kuukautta ennen vuokrasopimukseen päättymistä ilmoittaa kunnalle toimitiloista, joiden jatkokäytöstä maakunta haluaa käynnistää kunnan kanssa neuvottelut. Maakunnan laiminlyödessä tämän ilmoitusvelvollisuuden kunnalla olisi oikeus pidentää vuokrasopimusta yhdellä vuodella. Lakiuudistusaineisto ei sisällä asetusta vuokran määräytymisestä. Asetuksen pitäisi sisältää malli, joka mahdollistaisi investointien riittävän rahoituksen tai tarvittaessa kuntien kiinteistöjen ostamisen. Irtaimen omaisuuden osalta ei ole perusteita vastikkeettomalle siirrolle (ks. kysymyksen 39 vastaus)]

39. Voimaantulon 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin [Kompensaatio on kunnille välttämätön tässä tilanteessa, jossa kuntien mahdollisuudet tasapainottaa omaa talouttaan kaventuvat huomattavasti. Omaisuusjärjestelyt eivät missään nimessä saa aiheuttaa huomattavaa korotuspainetta kunnallisveroon. Kompensaatiota laskettaessa tulee myös ottaa huomioon esityksestä poiketen kaikki omaisuuslajit. Korvauksen tulee siten kattaa myös kuntien osuudet maakunnille siirtyvien kuntayhtymien peruspääomista sekä maakunnille kunnilta siirtyvän sote -irtaimiston. Tätä on edellyttänyt myös eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 65/2018 vp). PeVL:n lausunnossa todetaan, että irtaimen sote-omaisuuden (myös kuntayhtymäosuudet) korvaukseton siirtäminen maakunnille voi edellyttää itsehallinnon turvaavaa kompensatiojärjestelyä. Omaisuusjärjestelyt voivat vaarantaa itsehallintoa myös muissa kuin vaikeuksissa olevissa kriisikunnissa. Kuntien velat kokonaisuudessaan ovat jäämässä kuntien vastuulle. Kunnat ovat velkaantuneet rahoittaessaan sotepalveluja ja -kiinteistöjen ylläpitoa. Nyt järjestämisvastuun ja kuntien kiinteistöjen siirtyessä maakuntien vastuulle, on tarkoituksenmukaista, että myös osa sote-palvelujen rahoittamiseksi otetuista lainoista siirtyy maakuntaan. Ei ole oikeudenmukaista, että maakunnat pääsevät aloittamaan ”puhtaalta pöydältä”, talouden tasapainotilanteesta, kun kuntien suhteellinen velkaantuneisuus tuplaantuu.]

40. Voimaantulon 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei [Säännös on perustuslain omaisuuden suojan näkökulmasta ongelmallinen eikä sitä ole perustuslakivaliokunnassa uudistuksen aikaisemmissa vaiheissa koeteltu.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisäätelisistä tehtävistä?

kyllä [Rahoitus on hyvin tiukka ja todelliset kustannukset saattavat poiketa järjestelmän kautta määräytyvästä rahoituksen tasosta huomattavasti. Se, että palvelutarpeen muutoksesta otetaan huomioon vain 80 %, aiheuttaa maakunnille rahoituspaineita, joita on syytä tarkemmin arvioida perustuslaissa turvatun rahoitusperiaatteen näkökulmasta. Uudistuksen toimeenpanosta aiheutuu myös merkittäviä muutuskustannuksia maakunnille ja kunnille. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää kunnille aiheutuviin suoriin ja välillisiin kustannuksiin ja varata niihin täysimääräinen valtion rahoitus.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin [Muutosrajoittimella on tarkoitus tasata kunnista sote-maakuntiin siirtyvien tulojen ja kustannusten kuntakohtaista epätasapainoa sekä kuntien verotuloissa tapahtuvien muutosten vaikutusta verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen. Muutos rajattaisiin 60 prosenttiin tulojen ja menojen erotuksesta, kunnille jäisi 40 prosentin omavastuu muutoksesta. Muutosrajoitin on ongelmallinen, jos kunnan hoitaessa lakisääteisiä tehtäviään, sitä rangaistaan valtionosuuksien menetyksellä. Uudistus tullee aiheuttamaan monelle kunnalle korotuspaineita veroprosentteihin, ja kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintamenojaan uudistuksen jälkeen ovat hyvin pienet.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin [Kuntien tulevissa valtionosuuksissa ikääntyvien ikäluokilla pitäisi olla uudistuksessa esitettyä suurempi painoarvo, koska palvelutarpeet kasvavat enemmän kuin muissa ikäluokissa.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-
Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-
Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-
Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Valtion ohjauksella palveluita on mahdollisuus yhdenvertaistaa ja maakuntien välistä kilpavarustelua hillitä, mutta pelkona on, että liian tiukka valtion ohjaus tasapäistää eikä ota riittävästi huomioon paikallisia ja alueellisia tarpeita. Maakunnan asukkaiden itsehallinnon näkökulmasta tiukka valtion ohjaus on ongelmallinen.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Muutosten vaikutusta erityisesti kuntien välittömiin ja välillisiin kustannuksiin ei ole riittävästi arvioitu. Lisäksi yritysvaikutusten arviointi puuttuu kokonaan.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Maakuntien koetalousarviossa 2017-2019 arvioitiin, että muutoskustannukset ICT:n osalta ovat yhteensä 350 M€ (kaikki toimijat 550-650 M€). Vaikka Sipilän hallituksen aikana maakunnille oli suunniteltu laajemmat tehtävät, ICT-valmistelu keskittyi pääasiassa kriittiseen sote-sektoriin. Satakunnan ICT-valmistelua tehtiin tiiviissä yhteistyössä nimenomaan sote-ICT in house -yhtiön kanssa. Maakuntauudistuksen kaatumisesta on noin vuosi, ja tällä aikavälillä ei ole kyetty viemään

alueellisia ICT-ratkaisuja laajamittaisesti eteenpäin johtuen mm. rahoituksen puutteesta. Satakunnassa ei ole myöskään koko alueen kattavaa kuntayhtymää. Näin ollen aikaisemmat suunnitelmat ja kehittämiskohteet ovat edelleen relevantit, joten myös aikaisemmat ICT-muutuskustannusarviot tulee ottaa huomioon. Valtakunnallisella tasolla kunnat ja eri alueet ovat edelleen erilaisissa tilanteissa, joten ICT-rahoituksia tulee arvioida aluekohtaisesti. Jotta saavutetaan kansallisesti yhteneviä ratkaisuja, myös valtakunnallisille toimijoille tulisi esittää muutuskustannuksia ICT:n osalta. Myös pelastuslaitosten ICT-muutostuki tulee varmistaa. Kaiken kaikkiaan ICT-rahoitustuen riittävyys on tärkeä varmistaa, jotta toimintaa tukevat ja toiminnan mahdollistavat tekniset ratkaisut ja järjestelmät voidaan toteuttaa.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

ICT-valmisteluun tulee varata aikaa 2-4 vuotta, jotta jatkuvuus voidaan varmistaa ja merkittävät riskit toiminnalle välttää. Samanaikaisesti on kehitettävä mm. asiakkaille sähköisiä palveluita ja edistettävä digitalisaatiota. Asiakkaiden ratkaisut tulee saada valtakunnallisesti samalle tasolle eri alueilla, ja niiden tulee olla yhtä hyvät niin julkisella kuin yksityisellä puolella. On huomioitava, että asiakas- ja potilastietojärjestelmiä on kehitettävä edelleen merkittävästi. Tämä on erityisen tärkeää mm. tiedonhallinnan ja kustannushyötystavoitteiden näkökulmista. Erityisesti sosiaalihuollon puolella on otettava käyttöön Kanta-palveluiden uusia toiminnollisuuksia. Kansalaisten palveluiden lisäksi merkittävimpiin kehityskohteisiin kuuluu tiedolla johtaminen, jonka määrittelytyössä edettiin kiitettävästi kansallisessa yhteistyössä edellisen maakunta- ja soteuudistuksen aikana. Aikaisemmin tehtyä suunnittelutyötä tulee hyödyntää laajamittaisesti.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Hakanen Leena
Huittisten kaupunki